

Prof. Dr. Faik Yaltırık'ın Hayatı ve Yaptığı Çalışmalar
TRT 2 - Hayat Sanat Programı

Editör: Kübra Nur Duran
Röportaj : Rengigül Ural

Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi
24 Eylül 2020, Perşembe, saat 11.00

“Avrupa Seyahat Notlarım – 1951” – Faik Yaltırık
e-kitabı okur ile buluştu.

Öncelikle TRT 2 - Hayat Sanat programınızda babam Prof. Dr. Faik Yaltırık'ın hayatını, ülkemize hizmetlerini, yapmış olduğu çalışmalarını geleceğe aktarma konusunda benimle röportaj yaptığınız için çok teşekkür ederim.

Şu günlerde mutlu bir heyecan yaşamaktayım. Zira babamın 1951 yılında çıktığı Avrupa yolculuğunda tuttuğu günlüğünü ve çektiği fotoğrafları vefatından 4 yıl sonra “Avrupa Seyahat Notlarım - 1951” isimli e-kitapta topladık. RE Books Arts Yayınevi'mizden çıkan bu eser, okuyucularını 70 yıl öncesinin Avrupa'sına götürüyor.

Prof. Dr. Faik Yaltırık, 1951 yılında, henüz 21 yaşında üniversite 3. sınıf öğrencisiyken, sınıf arkadaşlarıyla birlikte Almanya'da yapılacak bir eğitim gezisine vapurla çıkmış. Günümüzün ulaşım ve iletişim araçları ile kıyaslandığında hayli sınırlı bir dönemde çıktığı bu yolculukta Yunanistan, İtalya, İsviçre, Almanya, Belçika, Fransa'yı gezerken 86 sayfalık bir günlük tutmuş, çeşitli fotoğraflar çekmiş. Günlüğünde II. Dünya Savaşı'ndan henüz çıkmış yaralı bir Avrupa'da karşılaştığı gündelik hayatı kıyaslamalı ve kişisel yorumlarıyla âhenkli bir dille tanımlamış. Meslekî kazanımlarını ise akademik bir yaklaşım ile not etmiş. Her kesimden okuyucunun geçmiş ve günümüze dair kesitler bulabileceği bu günlüğü önemsiyorum. Nedenlerini de kitabın Önsöz'ünde aktardım. Şimdi de değinmek isterim:

ÖNSÖZ

"Orman fakültesi leylî (yatılı) okuduğumuz yıllarda, çok kuvvetli hocalardan yetiştik. 1950 yılında 3. sınıfta, vapurla İtalya üzerinden Almanya fidanlıklarında çalıştığım, eğitim gezisi gerçekleştirdik. Hamburg'da gemilerin yapıldığı yerleri gördük. Otobüslerle Almanya'nın ormanlarını etüt ettik. Günlük tuttum, fotoğraf çektim, rapor gibi. Ödev ister dönüşte hocalarımız düşüncesiyle." ¹

Yıllar sonra babam Faik Yaltırık'ın kuvvetli hafızasında yalnızca bir yıllık yanılma payı ile 1950 olarak hatırladığı bu günlüğü hayata geçirmek için çalışmalarım, Ersin'in fotoğraf reproduksiyonları ile başladı. Babam henüz 21 yaşında öğrenci olarak çıktığı ilk Avrupa seyahatinde, hocaları yurda dönüşte “ödev ister” idealini üstlenerek bir günlük tutmuş, fotoğraflar çekmiş, çok sevdiği dayısı Saffet Ural'a kartlar ve mektup göndermiş. Dayısı da o kartları ve mektubu 2019 yılındaki vefatına kadar saklamış.

¹ Prof. Dr. Faik Yaltırık, “Rengigül” e-kitabı satır araları.

Arşivcilik ailemizin özellikle son iki kuşaktadır ve belli bir sisteme dayanır. Örneğin, fotoğraf sanatkarı olan kayınpederim Saffet Ural çektiği her fotoğrafın arkasını tarihler ve yılına göre kutulardı. Bu yöntemle yalnızca önemli fotoğraflar değil, basılmış “her an” tarihlendiği için, dönemsel bir fotoğraf külliyesi geriye dönük bulunabilir bir sistem içinde kalmıştır.

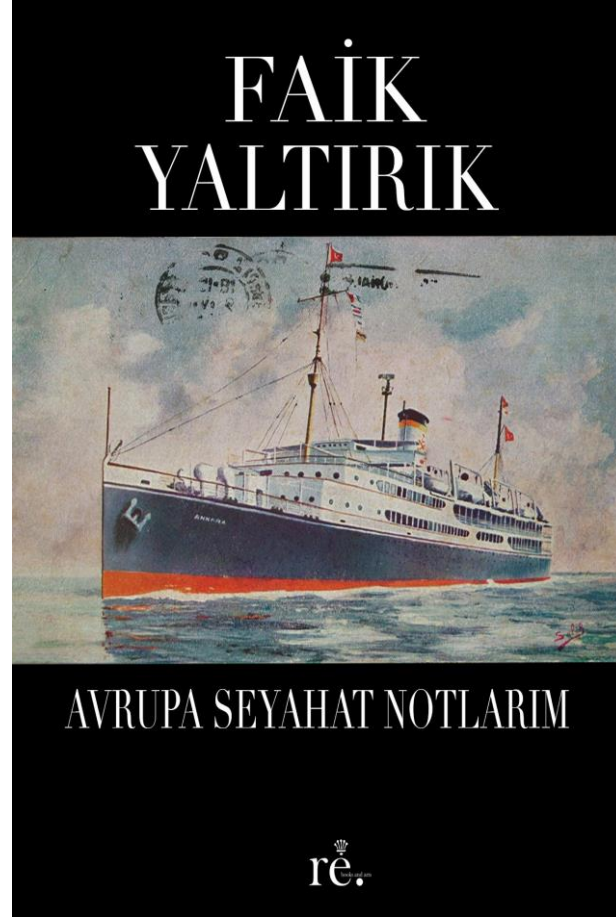
Babasından öğrendiği mesleği icra ederken Ersin de aynı sistemi devam ettirmiş, böylece “hatıra toplayıcılığından” öte, ciddi bir fotoğraf arşivi sahibi olmuştur. Baba-oğlu iki fotoğraf sanatçısının mesleki alışkanlıkları gündelik alışkanlıklarına da yansımış olacak ki, babam Faik Yaltırık’ın tuttuğu bu günlük için sakladıkları tarihli, yazılanlarla örtüşen ve en önemlisi yazılı anıları tamamlan belgeler ile günlüğe bir bütün kazandırmış oldular.

Siyah kapaklı bir deftere yazılı bu günlük, babamın kitaplığında, el yazısı ile yazmış olduğu kitap ön çalışmalarını tuttuğu kapalı bölmede dururdu. Her zaman da gizemli gelirdi. Günlüğü ilk olarak 14-15 yaşlarımda okuduğumu hatırlıyorum. Okuduklarım beni etkilemiş olacak ki, aile fotoğraflarını ara sıra karıştırırken gözüm hep bu seyahatte çekilen fotoğrafları özellikle seçer, babamın cümleleri hareketsiz bir görüntünün önünde canlanırdı.

2019 yılında, çok uzun bir aradan sonra günlüğü tekrar okuduğumda daha önce kendime sormadığım soruları sormaya başladım. İlk hissiyatım ise zaman ilerledikçe, 15’li yaşlarımda okuduğum aynı cümlelerin şimdi nasıl bambaşka hisler bıraktığıydı. Toplumsal süreçlerin ve gündelik alışkanlıkların ne denli değiştiği gerçeği ile yüzleşmiş oldum. Ya da bazı ufak ama bilindik detayların nasıl aynı kaldığını ve aynı şekilde devam ettiğini eğlenerek yeniden okudum. Zaman geçtikçe, 1951’de yazılan satırların artık “gezdim-gördüm-öğrendim” türevi bir hatıradan öte, günümüz ve sonrası için tarihsel bir anlatı özelliğini taşıdığını fark ettim ve doğru zamanın geldiğine inanarak bu günlüğü hayata geçirme çalışmalarına başladım.

Günlüğü e-kitap formatına hazırlarken yaptığım okumalarda canlanan ve daha önce hissetmediğim heyecan verici başka bir his ise, kızı olarak bende yarattığı farkındalık oldu. Şimdiye kadar defalarca okuduğum ve kahramanını babam Prof. Dr. Faik Yaltırık olarak canlandırdığım günlüğün anlatıcısı, bu defa henüz 21 yaşında, ilk defa göreceği diyarları özgürce betimleyen, geleceğe umutla bakan, heyecan dolu bir genç olarak karşıma çıktı. Bu genç sanki yeni tanıdığım ve geçmiş zamana yolculuğa çıktığımız bir yol arkadaşıydı. Bu bakış açısından yola çıkarak, babam Prof. Dr. Faik Yaltırık’tan çok, “genç Faik” ile geçmişe doğru yapılacak bu yolculuğun, tüm yaştan okurlar açısından da ilginç olacağı düşüncesiyle bu günlüğü hayata geçirmiş oldum ve bu vesile ile babamın ruhunu bir kez daha yâd ettiğim inancını taşıyorum. Bu çalışma sayesinde yer yer tebessüm ettim, yer yer derin derin düşündüm. Kimi satırlarında ise göz yaşlarımı tutamadım. Dilerim her okur ve özellikle orman fakültesi öğrencileri kendilerinden bir parça bulur ve belki de ilham alarak önemli olduğunu düşündüğü gelecek seyahatlerinin günlüğünü tutarak, kendilerinden sonraki kuşaklara “tarihi bilgiler miras bırakırım” düşüncesiyle anılarını yaşatma şansı bulur.”

Önsöz’de belirttiğim çok sevdiği dayısı Saffet Ural’a gönderdiği kartı (ki bu kartı da dayısı 70 yıl saklamış) kitabın kapağı haline getirdik. İlk defa yurt dışı seyahatine çıkıyor ve uzun bir vapur yolculuğu yapıyor. Yine ilk defa ailesinden ayrılıyor.Şimdi hem bu kartı, hem bazı çarpıcı fotoğrafları, hem de içtenlikle yazmış olduğu paragrafları sizinle, izleyicilerimizle paylaşmak isterim.

“6.7.1951, Cuma, Vapura Biniş

Bugün Ramazân bayramı idi. Sabah saat 6.00’da kalktım. Bu seyahât benim için ve arkadaşlarım için yepyeni şeydi. Vatandan ilk ayrılışımızdı. 9.15’te yolcu salonunda gümrük muayenelerimiz yapıldı.”

Diye yazarak günlüğüne başlamış. Daima gününü, saatini yazmış. Altına da görüşlerini uzun uzun anlatmış.

Vapurda piyano mu çalıyor, sinemada ne izleniyor, hangi saatte nereye gelmişler, vapurda kimler var, geceyi, gündüzü nasıl geçirmişler detaylandırmış. O döneme günü gününe, saati saatine iz düşürmüş.

Örneğin; Çanakkale’den sonra Yunan adacıklarını tanımlamış. Hangi adanın önünden geçiyorlarsa ülkesiyle de kıyaslamış, bilgi notu düşmüş. Ağaçlar konusuna değinmiş. Dağlarını, sel yataklarını da ifade etmiş.

Sadece ağaçlar değil şehircilik, mimari, yaşam... Grev mi var o satırlarda öğreniyorsunuz. Hangi şehri Suadiye ile kıyaslamış gibi...

İstanbul Radyosu’ndan dinlediklerini aktarmış.

Vapurun kaptanını betimlemiş. Ne bilgiler vermiş kaptan onları çok güzel bir dille aktarmış.

Seyahat ettikleri vapur: Ankara Vapuru. “Bizim Ankara Vapuru’ndan 3 kat büyük” diye bahsediyor bir paragrafta.

Vapur seyahatinden sıkılacağını zannetmiş ama öyle olmadığını da açıklamış.

Bazı şehirlerde “Yeşile susamış bu yollar” ibaresini kullanmış ki mesleğine âşık bir genç karşımıza çıkıyor.

Para birimlerinden, seyahat boyunca satın aldıklarının fiyatlarından bahsetmiş ve ülkemizle kıyaslamış.

Vapurdan inip şehirlerde trene bindiklerinde trenin durumunu da kendi ülkesiyle kıyaslamış. Lokantasını anlatmış, yemekleri hakkında bilgi vermiş. Bu anlatım şekli tüm seyahat boyunca tüm ulaşım araçları için geçerli olmuş.

Roma gibi bazı şehirlerden daha çok etkilenmiş. Bunun nedenlerini de aktarmış. Halkından, kendileriyle sohbet eden kişilerden bahsetmiş. Üniversitelerinden, profesörlerinden, öğrenci evlerinden, yatakhanedeki durumlardan, marşlarından tarihi yerlerine kadar detay vermiş. Bazı sayfalara çizimler yapmış.

Kartlar ve mektup göndermiş dayısı Saffet Ural’a. Dayısı da 70 yıl saklamış.

Giyim kuşamdan yemek alışkanlıklarına, dans, oyun ve eğlence hayatlarından düğüne, çalışma prensiplerine ülkemizle kıyaslamalı detaylı yazmış. Nerede elektirik var, nerede gaz lambası, pilli radyoya kadar aktarmış.

Fidanlıklarda nasıl çalıştıklarını detaylı yazmış. Hangi ağaçların, çalıkların olduğunu da tabii... Dünyanın en büyük fidanlığı hakkında bilgi edindiklerini...

Alçı fabrikasını, kereste fabrikasını aktarmış. Avrupa’nın en büyük alsalt fabrikasını anlatmış.

Uslar'da büyük bir mobilya fabrikasından uzunca bahsetmiş. "Radyo Evi'mizin mobilyaları buradan gelmiş." diye not düşmüş.

Türklerle birlikte savaşan mobilya fabrikatörün evinde ağırlanışlarını ve dostluğunu pek güzel anlatmış.

Sadece ormancılık değil hayvancılık konusuna da değinmiş. Çok ilginç detaylar var.

Gelen gazetelerden... Alman Radyosu'nun kendileriyle söyleşisinden. Dünya havadislerinden...

Türk-Alman millî maçından...

Alman Teknik Okulu ile yaptıkları maçtan detaylı bahsetmiş. Fotoğraflar çekmiş.

II. Dünya Savaşı'nın Avrupa üzerindeki etkilerini "Fakat ıstırapla şunu gördüm ki..." diyerek sözlerine başlamış.

Çalışma koşullarını, çalışma azimlerini aktarmış.

1914-1918'de harbinde Türkiye'de bulunan yöneticilerle tanışmışlar. Bu savaşta o bölgeden ölenlerin detaylarını da yazmış.

Harbin etkilerini aktarmış.

Dönüş vapuru: Tarsus Vapuru.

Gidiş ve dönüşte seyahat ettiği iki vapur arasındaki kıyaslamayı yapmış.

Tarsus Vapuru'nda "Edebiyat tarihimizin kıymetli simalarından Hüseyin Cahit de yolculuk yapıyor" diyerek görüşlerini aktarmış.

28.8.951, 13.45, Tarsus Vapuru "Bugün Türk sularındayız." diye başlayan ve "Her şeyi ile başkadır." ile devam edip, şâire atıfla ve ailesine, hocalarına teşekkür ile bitiriyor.

"Avrupa Seyahat Notlarım – 1951" günlüğünün içinde çok çarpıcı bilgiler olduğu, fotoğraflar, çizimler, mektup ve kartlarla tamamlandığı için Almanca ve İngilizce'ye çevrilmesi de yerinde olur görüşümdedir.

Avrupa Seyahat Notlarım – 1951'deki özgeçmiş:

Prof. Dr. Faik Yalıtık[1]
d. 1930 Ereğli, ö. 2016 İstanbul

1930 yılında Karadeniz Ereğli'sinde Nevzat – Eyüp Yalıtık'ın ilk çocuğu olarak doğmuştur. Babasının memuriyeti sebebiyle çocukluğunun bir bölümünü Şanlıurfa'da geçirmiş, daha sonra İstanbul'a taşınarak eğitimini 1947 yılında Kabataş Erkek Lisesi'nden mezun olarak tamamlamıştır. Aynı yıl dedesi Tayyip Ural'ın ormancı olmasından dolayı İ.Ü. Orman Fakültesine girmiş ve 1952 yılında aynı fakülteden birincilikle mezun olmuştur.

Askerlik görevini tamamladıktan sonra OGM'de, EIEI gibi kurumlarda çalışmıştır. 1957 yılında İ.Ü. Orman Fakültesi Orman Botaniği Kürsüsü'ne asistan olarak atanmıştır. 1963 yılında "Belgrad Orman Vejetasyonunun Floristik Analizi ve Ana Meşcere Tiplerinin Kompozisyonu Üzerine Araştırmalar" adlı tezi ile Doktor unvanını kazanmıştır. 1968 yılında hazırladığı "Yerli Akçaağaç (Acer L.) Türleri Üzerinde Morfolojik ve Anatomik Araştırmalar" konulu tezi ile Doçent unvanını almıştır. 1976 yılında Profesörlüğe yükseltilmiştir.

Türkiye'de yetiştiği bilinmeyen çok sayıda ağaç türü ve varyetelerini ortaya çıkarmış ve bunlara yeni isimler vermiştir. Söz konusu çalışmalarını yayınları ile dünya bilim çevrelerine duyurmuştur.

Türkiye Florası'nda Prof. Dr. Faik Yaltırık'ın Adının Verildiği Bitki Taksonları:

Campanula yaltirikii H.Duman, Türkiye'nin Antalya Bölümü

Centaurea yaltirikii subsp. *yaltirikii* N.Aksoy, H.Duman & Efe, Türkiye'nin Batı Karadeniz Bölümü

Crataegus yaltirikii Dönmez, Türkiye'nin Hakkâri Bölümü

Erysimum yaltirikii Yıld., Türkiye'nin Orta Karadeniz Bölümü

Pyrus yaltirikii Browicz, Türkiye'nin Yukarı Fırat Bölümü

Quercus trojana Webb subsp. *yaltirikii* Ziel., Petrova & D.Tomasz., Türkiye'nin Akdeniz Bölgesi

Sorbus caucasica Zinserl. var. *yaltirikii* Gökşin, Türkiye'nin D. Karadeniz Bölümü

Cercis siliquastrum L. nothosubsp. *yaltirikii* (Ponert) Govaerts, Türkiye'nin Antalya Bölümü

Juniperus oxycedrus f. *yaltirikiana* Meral Avcı & Ziel., Türkiye'nin Batı Karadeniz Bölümü

Pinus nigra Arn. subsp. *pallasiana* (Lamb.) Holmboe var. *yaltirikiana* Alptekin, Türkiye'nin Orta Karadeniz Bölümü

1948-1988 yılları arasında, Edinburgh Üniversitesi'nden Prof. Dr. P.H. Davis'in editörlüğünü yaptığı ve geniş bir ekip tarafından hazırlanan, Kraliyet Botanik Bahçesi (The Royal Botanic Garden) Herbaryumu'nda yazımı tamamlanan ve tümü basılan 10 ciltlik "Flora of Turkey and the Aegean Islands" adlı büyük eser için YALTIRIK, odunsu bitkilere ait çok sayıda familya, cins ve türlerin revizyonlarını gerçekleştirmiştir.

Yurt içinde ve dış ülkelerde bilimsel çalışmaları ilgiyle izlenen YALTIRIK'a 1973 yılında TÜBİTAK tarafından "50. Yıl Cumhuriyet Ödülü" verilmiştir. Ayrıca, 1986 yılından itibaren de İtalyan Ormancılık Bilimleri Akademisi'ne (Academia Italiana Di Science Forestali Firenze) üye seçilmiştir. Türkiye'nin ilk canlı ağaç müzesi olan Atatürk Arboretumu'nun kurucularındandır. 1981-1986 yılları arasında İÜ Orman Fakültesi Dekan Yardımcılığı görevini yapmıştır.

1997 yılında yaş haddi nedeniyle emekli olmuştur. Kışları Levent'teki evinde, yazları Silivri'deki yazlığında sakin bir emeklilik hayatı geçiren Yaltırık, 19 Temmuz 2016'da 86 yaşında İstanbul'da vefat etmiştir.

[1] Özgeçmişin bir bölümü İ.Ü. Orman Fakültesi web sayfasından alıntılanmıştır.

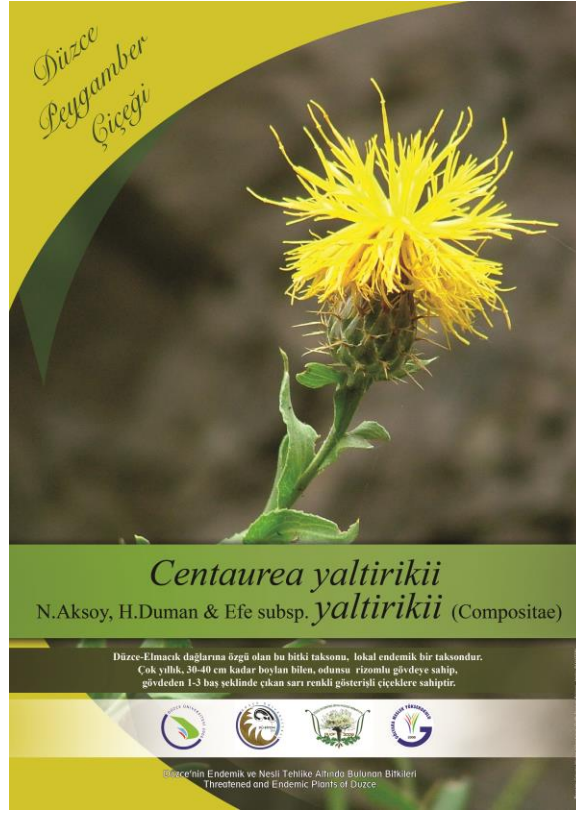

Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'ten TÜBİTAK 50. Yıl Ödülü'nü alırken

TÜBİTAK 50. Yıl Ödülü'nü kazanmış, “Cumhuriyet Devrinin Altın Adamları” diye anılmıştı. Kraliçe II. Elizabeth'in himayelerinde davet aldığı ülkesini annemle birlikte temsil ettikleri Edinburgh Kraliyet Botanik Bahçesi (RBGE), 300. Yıl Kutlamaları'na katılmıştı. Libya'ya bir Millî Park kazandıran ekipte yer almıştı. Bilgisini aktardığı Hayrettin Karaca ve Ali Nihat Gökyiğit dostları ile iş dünyasının botaniğe ilgisinden zevk almış, TEMA ve ÇEKÜL gibi doğa dostu nice derneğe ilham olmuştu.

“Prof. Dr. Faik Yaltirik, İtalyan Ormanlık Bilimler Akademisi'ne, Akademi Konseyi'nce üye seçilmiştir. Kendisine üyelik belgesi ile gümüş madalya gönderilmiştir. Bu üyelik, Balkanlar ve Yakın Doğu ülkeleri arasından, sadece Türkiye'den Prof. Dr. Faik Yaltirik'a verilmiştir. (Orman Botaniği alanında yapmış olduğu çalışmaları göz önünde tutarak verilmiştir, onurlu bir üyeliktir.)” kendi ifadeleriyle yazıp, şahsi dosyasında arşivlediği gibi uluslararası bilim konseylerinde yer almış, ülkesini temsil etmişti.

Centaurea yaltirikii Afişi

Peygamber çiçeği ailesinden gelen "*Centaurea yaltirikii*"nin ise Türkiye florasında birçok odunu taksonun isimlendirmesini yapan, orman botaniği konusunda önemli eserler veren ve birçok botanikçinin yetişmesine katkıda bulunan İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Botaniği Anabilim Dalı emekli öğretim üyelerinden Prof. Dr. Faik Yaltırık'ın adının verildiğini dile getiren Aksoy, bu bitkiyle Türkiye florasındaki Peygamber çiçekleri sayısının 196'ya ulaştığına dikkati çekti. Aksoy, yeni keşfedilen iki bitkinin de Türkiye'nin taraf olduğu Uluslararası Bern ve Bitki Koruma Sözleşmesi'ne göre 10 kilometrekarelik alanda 250 bireyden az bireye sahip olmasından dolayı türleri tehlike altında bulunanlar arasında yer aldığını vurguladı. Bitkisel biyolojik çeşitlilik bakımından, yüzde 10 endemizm oranıyla Önemli Bitki Alanları (ÖBA) kriterine sahip olan Elmacık Dağları'nda doğa korumaya yönelik çalışmalara başlanmazsa Düzce bölgesine özgü bu endemik iki bitki türünün de nesli tükenenler statüsüne gireceğine işaret eden Aksoy, bu nedenle yerinde koruma kriterine göre doğal habitat alanlarının acilen koruma altına alınıp, devamlılığının sağlanması gerektiğini anlattı. (Prof. Dr. Necmi Aksoy)

Prof. Dr. Faik Yaltırık Adına Düzenlenen "Kasnak Meşesi ve Türkiye Florası Sempozyumu"ndan Mesajlar.

"Faik Yaltırık'ın 1961 yılında İngiltere'ye ilk gittiğinde fakültede okuduğu derslerin ve o derslerden aldığı notların transkripsiyonu gerekmiş. Dekanlıktan sağladım. O kadar kolay oldu ki İngilizce bu bilgileri yazmak; tüm notlar "excellent". "Excellent" kelimesini de ben o zaman öğrendim. İngilizcem yoktu. Ama iki tane de "good" yazılı idi. O da iyi demekmiş. Fakültemizin İstanbul Üniversitesi'ne bağlandıktan sonra, 1948'den bu yana ondan daha üstün notlara sahip olmuş hiçbir mezunu yoktur." Prof. Dr. Burhan Aytuğ, "Kasnak Meşesi ve Türkiye Florası Sempozyumu" 21-23 Eylül 1998

“Burada ben Faik Yaltırık’ın tüm boyutları ile anlatıldığı bir toplantıda, sivrileşmiş bir Faik Yaltırık’ın önemini vurgulamak için bulunuyorum. Bilim adamı olabilirsiniz. Cumhurbaşkanı da olabilirsiniz. Ama bir şeyi yapamazsınız. O da kuşaklar arasındaki bağın güçlü, geleceği önceden gören kolaylıklara doğru sapmasız insan tipi fazla yetiştiremiyorsunuz. Aranızdaki fark oradan ortaya çıkar.” Prof. Dr. Metin Sözen’in sempozyum konuşma metninden. “Kasnak Meşesi ve Türkiye Florası Sempozyumu” 21-23 Eylül 1998

“Büyük Atatürk’ün, 1930 yılında söylediği bir söz var. Şöyle diyor; “Öğrenci her ne yaşta olursa olsun, onlara geleceğin büyükleri gözüyle bakılmalı ve öyle muamele edilmeli”. Sayın Hocam F. Yaltırık, âdetâ bu misyonu yüklenmiştir. Biz öğrencileri onun nazarında birer büyük insandır. Dersini bitirdikten sonra etrafına halkalanıp, konuşma fırsatı bulabilirsek kendimizi çok iyi hissederdik. Çok mutlu olurduk. Eğer Sayın Hoca’mın bu tavrı, tarzı ilaç yapılabilseydi, ampul, süspansiyon veya tablet olarak; herhâlde dünyada satış rekorları kırardı. Bunu yapan arkadaşımız da çok güzel köşeyi dönerdi. Sayıları binli rakamlarla ifade edilen, bugün eczacı unvanını kazanmış bizler, gerek derslerimizle ilgili, gerekse sosyal açıdan gösterdiği emek ve çabalar için kendisine çok şeyler borçluyuz. Bu borç ödenmez bir borç...” Sedat Can’ın, “Kasnak Meşesi ve Türkiye Florası Sempozyumu” 21-23 Eylül 1998

“Milli Sol Açık. Kendisi pek solcu olmasa da zâten, o zaman ne sağcılık vardı, ne solculuk vardı; sâdece Faik’in eli ve ayağı solcuydu; hem Beşiktaş’ta oturur, hem koyu Beşiktaşlıdır; sol açık Şükrü’den sonra Faik gelirdi. O yıllarda, Alman ormancı gençlik organizasyonunun daveti üzerine fakültemizin de bilgisi dahilinde, bir Almanya gezisine katılmıştık. Temaslarımız arasında futbol karşılaşması da vardı; sol açık olarak takımda yerini alarak millî olmuştu; yıl 1950 olabilir.” “Kasnak Meşesi ve Türkiye Florası Sempozyumu”, 21-23 Eylül 1998. Prof. Dr. Nihat Uluocak

Sempozyumu Düzenleyen Prof. Dr. Gökhan Eliçin’in Yazdıkları:

“Prof. Dr. Faik Yaltırık, Türkiye'nin orman ağaçları ve otsu bitkileri üzerinde 40 yılı aşkın bir süreden beri araştırmalarda bulunmuş, ülkemizde yetiştiği bilinmeyen çok sayıda ağaç türü ve varyetelerini ortaya çıkarmış ve bunlara yeni isimler vermiştir. Dâima yabancı botanikçiler ile yazışarak fikir alışverişinde bulunmuştur.

1948-1988 yılları arasında, Edinburgh Üniversitesi'nden Prof. Dr. P. H. Davis'in editörlüğünü yaptığı ve büyük bir ekip tarafından hazırlanan, Kraliyet Botanik Bahçesi (The Royal Botanic Garden) herbaryumunda yazımı tamamlanan ve tümü basılan 10 ciltlik "Flora of Turkey and the Aegean Islands" adlı büyük eser için Prof. Dr. Faik Yaltırık, yıllar alan çalışma ile odunu bitkilere ait çok sayıda familya, cins ve türlerin revizyonlarını yapmıştır. Revizyonu yapılan cinslerin sayısı bir hayli fazladır: Acer L., Pistacia L., Tilia L., İlex. L., Rhamnus L., Frangula Mill., Cercis L., Diospyros L., Jasminum L., Fontanesia Labill., Fraxinus L., Ligustrum L., Osmanthus Lour., Phillyrea L., Populus L., Corylus L., Alnus L., Ostrya Scop., Quercus L., Fagus L., Castanea Mill., Carpinus L., Juglans L., Pterocarya Kunth., Morus L., Platanus. L. gibi özellikle Akçaağaç, Cehri ve Meşeler üzerinde yaptığı morfolojik ve anatomik çalışmalar uluslararası bilim çevrelerince ilgiyle karşılanmıştır.

Revizyonu yapılan cinslerin sayısı bir hayli fazladır: Acer L., Pistacia L., Tilia L., İlex. L., Rhamnus L., Frangula Mill., Cercis L., Diospyros L., Jasminum L., Fontanesia Labill., Fraxinus L., Ligustrum L., Osmanthus Lour., Phillyrea L., Populus L., Corylus L., Alnus L., Ostrya Scop., Quercus L., Fagus L., Castanea Mill., Carpinus L., Juglans L., Pterocarya Kunth., Morus L., Platanus. L. gibi özellikle Akçaağaç, Cehri ve Meşeler üzerinde yaptığı morfolojik ve anatomik çalışmalar uluslararası bilim çevrelerince ilgiyle karşılanmıştır.

Ülkemizde yetiştiği bilinmeyen 2 yeni tür, 5 yeni alttür, 6 yeni varyete saptamış ve 2 yeni taksonomik kademe düzeltmesi yapmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Pistacia eurycarpa Yaltınk (Siirt Menengici) -
Rhamnus kayacikii Davis et Yaltırık (emekli Prof.Dr.H.Kayacık'ın adına verilmiştir). -
Acer monspessulanum L.subsp. oksa/ianum Yaltırık (Merhum Ord. Prof. E. M. Oksal adına verilmiştir). -
Alnus glutinosa Gaertner subsp. antiraurica Yaltırık -
Salix purpurea L.Subsp. leucodermis Yaltınk -
Fraxinus ornus L. subsp. ci/icica (Lindie) Yaltırık -
Acer hyrcanum Fisch. et Mey.subsp.sphaerocaryum Yaltırık -
Pinus brutia Ten. var.densifolia Yalt. and Boyd. -
Acer cappadocicum Gledistch var. stenocarpum Yaltırık -
Acer divergens Rax.var.trilobum Yaltırık -
Pinus pinea L.var. ürgencii Yaltırık.

Otuz beş kadar yabancı dergilerde ve florada yayınlanmış 160'ı aşkın makalesi, 15 araştırma ve ders kitabı vardır. Kitaplarından bazıları şunlardır: -

Belgrad Ormanı Vejetasyonunun Floristik Analizi ve Ana Meşçere Tiplerinin Kompozisyonu Üzerine Araştırmalar.

Yerli Akçaağaç (*Acer* L.) Türleri üzerinde Morfolojik ve Anatomik Araştırmalar (The Taxonomical Study on the Macro-and Micro-Morphological Characteristic of Indigenous Maples (*Acer* L.) in Turkey

Türkiye'deki Doğal Oleaceae Taksonlarının Sistematik Revizyonu (Taxonomic Revision of the Indigenous Taxa within the Family Oleaceae in Turkey)

Dendroloji-I Orman ve Parklarımızdaki Bazı Yapraklı Ağaç ve Çalıların Kışın Tanınması (Yardımcı ders kitabı), İngilizce anahtarlı,

Türkiye'de Orman Yan Ürünleri, (Y.Bozkurt, M.Özdönmez ile müşterek)

Türkiye Meşeleri Teşhis Kılavuzu,

Dendroloji Ders Kitabı i: Gymnospermae (Açık Tohumlular),

Dendroloji Ders Kitabı II: Angiospermae (kapalı Tohumlular), Bölüm I (I. Amentiferae II. Floriferae: Apetalae),

Otsu Bitkiler Sistematiği. Ders kitabı,

Otsu Bitkiler Sistematiği, ders kitabı. Baskı, II. Baskı.

İstanbul Adalarının Doğal ve Ekzotik Bitkileri (A.Efe ve A. Uzun ile müşterek),

Süs Bitkileri: Ağaç ve Çalılar. (M.Öztürk ve E. Yücel ile müşterek),

Tarih Boyunca İstanbul'un Park, Bahçe ve Koruları. Egzotik Ağaç ve Çalıları (A.Efe , A.Uzun ile müşterek)

Yayınlanan başlıca bilimsel makaleler şunlardır: - Güney Amanoslarda Floristik Müşahedeler, i.Ü.Orn.Fak.Derg.Seri A., 8(2): 199-210.1958. - Türkiye Florası İçin Yeni Bir Tesbit: *Sorbus trilobata* Labill., İ.Ü.Orn.Fak.Derg.Seri A, 160): 156-159,1996. - Contributions to the Taxonomy of Woods in Turkish Maples with relation to the Humidity of the Sites, Journal of the Institute of Wood Science, Number 25, Vo1.5, No: I, April 1970. - General Aspect of Turkish Forestry, H.Kayacık ile müşterek, 1971 Botanical Society of Edinburgh. - Türkiye'de yazın yaprak dökken bir odunsu bitki: *Kokar Çalı* (*Anagyris foetida* L.) ve ormancılık pratiğinde taşıdığı önem, İ.Ü. Orn.Fak.Derg. Seri A, 220: 295-30 I, i972) - Türkiye'deki belli başlı ormanların floristik yapısı-Kazdağı Göknarı ve Türkiye Florası Sempozyumu bildirilerinden (İngilizce), 1973: 179- 194, İstanbul 1973. - Türkiye'de doğal odunsu bitkilerin yayılışına katkı, *Biy.Derg.* 24:28-40, 1974 (G.Eliçin ile müşterek). - The Floristic Composition of the Italian Cypress (*Cupressus sempervirens* L.) Forest Within the Antalya

Region in Turkey, H. Kayacık, G.Eliçin ile müşterek, Webbia, Firenze, 1979,340)0145-163. - A New record for Turkey: Viburnum tinus L., Notes Roy. Bot. Gard., Edinburgh 38 0):102, 1980. - Trakya'nın Ağaçları ve Çalıları, (G.Eliçin ile müşterek), İ.Ü.Orm Fak.Derg. Seri A, 32 (2):33- 63, 1982. - The First Turkish Arboretum: The Atatürk Arboretum, V.Optima Meeting, Abstr. Corn., 33, İstanbul, 1986.

Üyesi bulunduğu uluslararası kuruluşlar:

OPTİMA (Organisation for the Phyto-Taxonomical Investigation of the Mediterranean Area (Akdeniz Bölgesi Bitki Sistematiği Araştırmaları Organizasyonu); International Dendrology Society, London (Uluslararası Dendroloji Derneği) ve International Oak Society, U.S.A. (Uluslararası Meşe Derneği, A.B.D.).

Üyesi bulunduğu diğer kuruluşlar: Türkiye Ormancılar Cemiyeti; T.M.M.O.B. Orman Mühendisleri Odası, Türkiye Tabiatını Koruma Derneği, Türkiye Yeşillendirme ve Çevre Koruma Kurumu. Orman Fakültesi Herbariumu (ISTO) ile Atatürk Arboretumu 'nun gelişmesinde aktif görev yapmıştır.

Yurt içinde ve dışında bilimsel çalışmaları ilgiyle izlenen Prof. Dr. Faik Yaltınk'a 1973 yılında TÜBİTAK tarafından "50. Yıl Cumhuriyet Ödülü" verilmiştir, 17 Ekim 1986 tarihinden itibaren de İtalyan Ormancılık Bilimleri Akademisi'ne (Academia Italiana Di Science Forestali - Firenze) üye seçilmiştir. Ayrıca, İstanbul Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu'na YÖK tarafından üye seçilmiş, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Danışma Kurulu üyeliği yapmış. Hindistan Kalyani Üniversitesi'nce (Batı Bengal) bir doktora ve bir profesörlük için iki defa dışarıdan raportör seçilmiş. Kendisinin kişisel ve akademik geçmişi genç nesillere örnek olacaktır. (Prof. Dr. Gökhan Eliçin, 19998)

Prof Dr. Ünal Akkemik'in Yazdıkları:

Güney Amanoslarda floristik çalışmalar (YALTIRIK 1958),
Bitki toplayıcılarına tavsiyeler (YALTIRIK 1962),
Belgrad ormanının florası (YALTIRIK 1963),
Türkiye florası için yeni bir Sorbus L. türünün tespiti (YALTIRIK 1966),
Türkiye florası için yeni bir Pistacia L. türünün tespiti (YALTIRIK 1967),
Türkiye'nin Dişbudak taksonları (YALTIRIK 1971),
Kokar çatının önemi (YALTIRIK 1972), Trakya'nın ağaç ve çalıları (YALTIRIK/ELİÇİN 1982),
Türkiye florası için yeni bir Söğüt taksonu (YALTIRIK 1988),
Atatürk Arboretumu'nun mevcut bitki potansiyeli ve öneminin açıklanması (YALTIRIK 1988),
Gelibolu Yarımadasının Florası I, II, III (YALTIRIK 1958, 1959, 1969),
Canlı ve kurutulmuş bitki müzelerinin (Arboretum, Botanik Bahçesi ve Herbaryumlar) önemi ve taksonomiye sağladığı yararlar (YALTIRIK 1969).
Ericaceae (aksonlarına toplu bakış (YALTIRIK 1971),
Dağ çalısının ormancılıktaki önemi ve tanıtılması (YALTIRIK 1971),
Kokar çalının botanik özellikleri ve ormancılıktaki önemi (YALTIRIK 1972),
Türkiye'nin Kara Kavak taksonları ve yetiştirilen kavak (aksonları hakkında yeni görüşler (YALTIRIK 1973),
Trakya vejetasyonuna genel bir bakış ve İğneada subasar ormanlarının floristik yapısının genel bir değerlendirmesi (YALTIRIK/ EFE 1988),

Taksonomide anatomik çalışmaların önemi anlaşıldıktan sonra, taksonomik çalışmalarda odun anatomisi de incelenmeye başlanmıştır. YALTIRIK (1968, 1970) tarafından Yerli Akçaağaçların taksonomik revizyonu yapılırken, her bir taksonun anatomik ve morfolojik yapısı çalışılarak yetiştirme yeri özellikleri ortaya konmuştur. YALTIRIK (1973) tarafından Makedonya meşesinin morfolojik özellikleri ve yayılışı açıklanmıştır. Morfolojik ve Anatomik çalışmalar ile polen morfolojisi çalışmaları birlikte yürütülmeye başlanmış ve bu konuda çok sayıda çalışma yapılmıştır. YALTIRIK (1971) Ayrıca YALTIRIK (1969) tarafından Hollanda'da yapılan paleobotanik bir çalışmanın bizi ilgilendiren yönü adlı makalesi ile Striatoabietites adlı bir cinse ait olduğu saptanan fosil bir bitkiye tür adı olarak "aytugii" (Striatoabietites aytugii) verildiğini duyurmuştur. Palinoloji'de Fenolojik gözlemlerin önemi ve İstanbul çevresi doğal bitkilerinin çiçek açma zamanları (AYTUĞ/YALTIRIK 1966) adlı çalışmadır. (Prof. Dr. Ünal Akkemik)

“Kuzey ülkelerinde “Meşe”, güney ülkelerinde “Defne” ile eşanlamlıdır: Zafer, şöhret ve ikbâl sembolüdür.” ifadesinin bulunduğu “Türkiye Meşeleri Teşhis Kılavuzu” kitabının “Önsöz”ünden; “Akademik kariyere ilk adım attığım yılın sonbaharında, bundan yirmi altı yıl önce 1958 yılında, Orman Fakültesi Botanik Kürsüsü Herbarium’unda teşhis yapılamamış, Meşe örneklerinden yüzlercesini, kürsü başkanımızın isteği üzerine, Ankara’ya trenle giderek Fen Fakültesi, Botanik Enstitüsü direktörü merhum Prof. Dr. Hikmet Birand’a ulaştırdığımı ve kendisinin de götürdüğüm örnekleri Enstitü’deki örneklerle birlikte İsrail’e, Yakın Doğu Asya’nın Meşeleri üzerinde o yıllarda söz sahibi olan Prof. Dr. M. Zohary’ye teşhis ettirmek üzere gönderdiğini, acı bir anı olarak anımsarım. Kuşkusuz aradan geçen çeyrek yüzyıl esnasında, ülkemizin tüm kurumlarında olduğu gibi, Ormanlık Örgütü ile Orman Fakültemizin bilim dallarında da küçümsenmeyecek gelişmeler kaydedilmiştir. Bu gelişmeler çerçevesinde Orman Botaniği alanında yararlı çalışmalar yapılmış ve bu arada orman ağaçlarımızın tanınması ve ülkemiz ormanlarındaki yayılışları konusunda bize önemli katkılar ve kolaylıklar sağlayan bir “Herbarium” kurulmuştur (ISTO). Yıllar sonra, Edinburgh Üniversitesi, Kraliyet Botanik Bahçesi Herbarium’unda hazırlanan 10 ciltlik Türkiye Florası (Flora of Turkey and the East Aegean Islands) için Türkiye Meşeleri’nin revizyonunu yapmak şerefi bu kitabın yazarına nasip olmuştur. Orman Genel Müdürlüğü’nün benden;

ülkemizdeki meşe türlerinin uygulayıcılar tarafından tanınmasına yardımcı olmak amacı ile bir kitap hazırlama isteminde bulunması üzerine, yukarıda belirtilen çalışmalardan geniş ölçüde yararlanmışır.” Prof. Dr. Faik Yaltırık, İstanbul, Bahçeköy, Nisan 1984” Rengigül e-kitabından

“1991 yılının Ağustos ayında, Akdeniz Bölgesi’nde Çığlıkara Ormanları’nda araştırma gezisinde idik; 28 Ağustos 1991 günü akşam bir bitki konusunda gruptaki dostlarımın büyük bölümü ile fikir ayrılığına düşmüştüm, yemekten sonra sohbet ederken bu konuyu Faik Hoca’ya sordum. Faik Hoca benim düşündüğüm gibi düşündüğünü söyledi. Ardından Prof. Dr. Zohary ile ilgili İngiltere’de başından geçen bir konuyu anlattı. Konu da şu; “Meşe hakkında o yıllarda yıldızı parlamış bir bilim adamı olan Zohary’nin çalıştığı Edinburgh Kraliyet Botanik Bahçesi’nden bir heyet kendisini davet ederek, Prof. Dr. Zohary’nin isimlendirdiği meşe herbaryum örneklerinin etiketlerini kapatarak, Faik Hoca’nın önüne koyarlar. “Bunları isimlendir.” derler. Faik Hoca, bu işlemi yapar ve heyete teslim eder. Heyet, Prof. Zohary’nin üzerini kapatmış olduğu örtüyü kaldırır, bakarlar. İsimler; Zohary Hoca’nın verdiği isimle, Faik Hoca’nın verdiği isim örtüşürse aynı tarafa, örtüşmez ise başka tarafa koyarlar. İşlem sonunda yaptıkları değerlendirme şudur; “Zohary’ye teşekkür edip, yollarına Faik Hoca ile (yaptığı isabetli değerlendirmelerden dolayı kutlayarak) devam ederler.” Ahmet İnan, Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi, 2015” Rengigül e-kitabından

Prof. Dr. Faik Yaltırık Hakkında Yazılanlardan Bazıları:

“Ağaç ve orman konusunda Türkiye’nin önde gelen bilim adamlarından biri olan Prof. Dr. Faik Yaltırık, ağaçlar konusundaki cahillikten yakınıp, bu konudaki üzüntüsünü şöyle dile getirmişti:

"Üzülerek belirtmek isterim ki, halkımızın büyük gördüğü her türlü iğne yapraklı ağaca çam deyip geçer. Detaylarla uğraşma zahmetine katlanmayız, fark olup olmadığını merak etmeyiz. Lütfen çam saplantısından kurtulun. Her gördüğünüz iğne yapraklı ağaca çam demekten vazgeçin." agaclar.net; ağaçlar konusunda Türkçe bir internet sitesi olarak var olmasını, Sayın Faik Yaltırık'a ithaf eder... " Siz onu umursamazsanız, doğa sizi hiç umursamaz" Doğa'nın bize değil, gerçekte bizim var olmak için Doğa'ya ihtiyacımız var!"

“Ağaç: Prof. Dr. Faik Yaltırık’ın tanımına göre; boyu en az beş metre, gövde çapı da on santimetreden aşağı olmayan dal, sürgün ve yaprakların oluşturduğu tepe tacını tek bir gövde ile taşıyan, her yıl çap artımı yaparak kalınlaşan, boy büyümesi yaparak boylanan ve dokularındaki hücrelerin büyük bir kısmı odunlaşmış olan uzun ömürlü odunsu bitkilerdir.” (Boğaziçi Üniversitesi İklim Değişikliği Çalışma Grubu, climatechange.boun.edu.tr/neslihan.)

“Rahmetli Hocamızın Muhterem Emanetleri,
Hocamızın bitki dünyasına devasa hizmetlerinin anısına botanik bahçemizdeki Mamut Ağacı’nı (*Sequoiadendron giganteum*) ithaf etmek istiyoruz. Mamut Ağacı, hocamızın hizmetleri gibi devasa boyutlara ulaşabilen uzun ömürlü bir ağaçtır. Ayrıca hocamızın adının verildiği türler ile hocamızın bizzat betimlediği türlerden bir köşeyi de NGBB Arboretumu’nda meydana getirmeyi tasarlıyoruz. Mamut Ağacı’yla ilgili etkinlik için sizce 3 veya 24 Eylül 2016 tarihlerinden hangisinin daha uygun olacağını bildirebilir misiniz? Saygılarımızla,” A. Nihat Gökyiğit- ANG Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı, Prof. Dr. Adil Güner- NGBB Müdürü

Dolar Açan Tomurcuklar: "... Yeterince tanıtım yapılmadığı için olsa gerek, ülkemizde yaygın bir şekilde tüketimi yok kaparinin. Yalnız büyük kentlerimizin süper marketlerinde, ithal kavanozlarda karşımıza çıkıyor. Alıcısı kıyamet. Prof. Dr. Faik YALTIRIK bu durumu şaşkınlıkla karşılıyor ve diyor ki: "Garip olan nedir bilir misiniz? Her yıl tonlarca dış ülkelere kapari bitkisinin çiçek tomurcuklarını ihraç ederken, büyük kentlerimizin süper marketlerinde kavanozlar içerisinde ithal malı kapariler satılıyor." Bu çelişkili durum biraz da yaygın tüketimin olmaması nedeniyle üreticinin ürünü iç piyasaya sunmaktansa ihraç etmeyi tercih etmesinden kaynaklanıyor."

"Orman Botaniği Kürsüsü "Orman Botaniği Bilim Dalı" olarak adı geçen anabilim dalı içerisinde yer almıştır. Daha sonra da, 1993'te Orman Botaniği Anabilim Dalı olarak adı değişmiş, halen bu ad altında çalışmalarını yürütmektedir. ISTO Herbaryumu ile Atatürk Arboretumu'nun kurulmasında Prof. Dr. H. KAYACIK ve Prof. Dr. Faik YALTIRIK'ın emeği büyüktür." orman.kastamonu.edu.tr

"Kütahya'nın Domaniç ilçesinde yetişen ve dünyada başka bir örneği olmadığı öne sürülen "Şeneriana" çamı, iki yıl önce oluşturulan koruda muhafaza ediliyor. Halk arasında "top karaçam" ya da "çoban çamı", literatürde ise "Pinus Nigra Şeneriana" diye bilinen Şeneriana çamının varlığı, ilk kez Türk bilim adamı Prof. Dr. Faik Yaltirik tarafından 1955 yılında ortaya çıkarıldı. Domaniç'e bağlı Çokköy ile Aksu köyü yakınlarında yer alan, dünyada başka örneği olmadığı iddia edilen ve bu özelliğiyle bilim insanlarının dikkatini çeken bu çam türünün Türkiye'deki tek korusu, Domaniç'te bulunuyor. Domaniç Orman İşletmesince 28 hektar alanın 2008'de koruya dönüştürülmesiyle korunmaya başlanan Şeneriana çamının, dallarının ince olmasından dolayı ekonomik değerinin olmadığı belirtiliyor. 4-5 yılda az sayıda tohum veren Şeneriana çamının yer aldığı Domaniç'teki koru, çevresi dikenli tellerle çevrilerek doğal olarak yayılmasına ortam hazırlandı. Şeneriana çamı burada yeni filizleriyle çoğalmaya devam ediyor." Domaniç Orman İşletme Müdürü İhsan Gönül

"Rahmetli hocayı ilk kez İstanbul Süleymaniye'de, sistematik botanik Doçentlik sınavında jüri üyesi olarak tanımıştım. Babacan tavırları ile adayları rahatlatırdı. Diğer jüri üyeleri H. Demiriz, Betül Tutel, Hayrettin Kayacık ve Saffet Baydar idi. Tek hayatta kalan herhâlde Saffet hoca olmalı. Allah hepsine rahmet etsin. Son kaybımız Faik hocanın yakınlarına ve çalışma arkadaşlarına sabırlar dilerim. Sonraki yıllarda Edinburgh'taki Güney Batı Asya toplantısında H. Demiriz ile beraber karşılaşmıştık. Daha sonra da İzmir'deki bir sempozyumda, Spil Dağı gezisinde yakından tanımıştım. Gençlere devamlı çevresindekiler hakkında bilgiler verirdi. Allah taksiratlarını affetsin, mekânı cennet olsun." Sadık Erik, Hacettepe Üniversitesi

"Ormanın 16. yüzyılda kazandığı koruma statüsü, tarihimizde pek az yere nasip olan bir şansla Cumhuriyet dönemine kadar devam eder. Hatta, 1894 yılında çıkarılan bir "irade-i seniye" ile ormana ismini veren "Belgrad Köyü" yarattığı çevre kirliliği yüzünden kaldırılır ve her ne sebeple olursa olsun ağaç kesimi yasaklanır. Belgrad Ormanı'nı bir mesire yeri olarak ilk kullanmaya başlayanlar ise özellikle Fransız ve Ermeniler'in başını çektiği azınlıklardır. Yaz sıcaklarının bastırıp Beyoğlu'nun (Pera) bulaşıcı hastalıklarla cebelleşmeye başladığı dönemde, elçiliklere bağlı birçok yabancı, Karadeniz rüzgarlarına açık, bu bol ağaçlıklı sayfiyeye akın eder. Yaşayan en büyük botanikçilerimizden Faik Yaltirik, İstanbul Ansiklopedisi'nde, zamanın İstanbul'unda Türkler için Kağıthane ne ise, Belgrad köyünün de yabancılar için aynı şey olduğunu söyler. İstanbul'un sayfiye defterinde Kağıthane sayfaları çoktan tükendi. Ulaşım vasıtaları gelişti, yollar güzelleşti. Geçmişin tüm piyade ve süvarileri motorize birlik haline gelince çıkartmalar Belgrad Ormanı'na yapılmaya başlandı." İstanbul Büyükşehir Belediyesi İnternet Sitesi

Babam ülkesini o kadar çok sevdi ki öğrencilerinin aklında kalsın diye Türkiye Haritası'nı avuç içleri ile anlattı.

El verdiği kıymetli öğrencileri de aynı yöntemle anlatmaya devam ediyor.

Avrupa ve Asya Kıtası'nı birleştiren İstanbul Boğazı için çizdiği at heykeline, resim öğretmeni değerli heykeltıraşımız Zühtü Müridoğlu'nun "Bu ne muhayyele?" diyerek şaşkınlıkla beğenisini dile getirdiği ve yüreklendirdiği babamın tabirleri, benzetmeleri, çizimleri, öğrencilerinin aklında kalsın diye

"El işareti ile Türkiye haritası",
Sedir ağacını unutmasınlar diye "Divandan aklınızda kalsın, çocuklar.",
"Ağaç dikilir, tohum ekilir.",
"Her iğne yapraklı çam değerlidir." cümleleri meşhurdu.

Yaşar Kemal Kitaplarındaki Faik Yaltrık Teşhisleri:

" '85 yılında Fest Seyahat'i kurduk. Bazı çabalara giriştik. O ara doğayı gezdirmek istiyoruz. Bugün aramızda Fahri Aral. Hem hocamızın öğrencisi hem de '68-69 döneminde Orman Fakültesi Talebe Cemiyeti'nin başkanı. O aralar da "Tarih ve Toplum"un yönetmeni. Ben böyle arayış içinde olunca "Yahu" dedi "Faik hocadan daha başka kimi bulacağız?" ve böylece Faik hocayla yollarımız keşişti. O aralar biz de dağ tepe yürüyorduk ama o flora denilen şey bambaşka bir olay. Ben her yeri gezdirdim ama hâlâ bilmem. Bu apayrı bir konu çünkü. Önce İstanbul'da Belgrad Ormanı, Atatürk Arboretumu... Hocamızla Mayıs '92'de başladık. Biz hocanın arkasından yollara düştük. Tabii bu geziler çok ilgi gördü. Hocanın bambaşka bir yeteneği vardı. O anlatma denilen şey çok çok önemli. Önce İstanbul, derken Bursa, Abant, Yedi Göller devam etti. Hoca bazen, çoğunlukla daha doğrusu; takım elbise kravat ile derse girer gibi idi ama bu çok hoş bir olay. Her akademisyen de bunu yapamaz. Faik hocamızın bu özel bir yeteneği idi. Müthiş güzel bir anlatım gücü, apayrı bir değerlendirme.

Avuçlarıyla gösteriyor. “Bak burası Ege şimdi. Nehirler böyle yatay gidiyor.” diyor. El kol hareketleriyle müthiş bir anlatım gücü. Ben hocamla iki kere gezi yaptım. Daha doğrusu hocam benim yaptığım gezilere katıldı. Bir tanesi Kapadokya idi. ’93 yılında. Kapadokya’ya gittik. Ben de anlatıp duruyorum ama Kapadokya, sonuçta orada da flora var, benim de çok iyi bildiğim konular değil. “Bak Faruk’cuğum, onlara kriptik bitki denir.” dedi. Ben Kripton biliyorum hayatımda. Biz solcu iken Metin Toker vardı, İnönü’nün damadı. Komünistlere karşılık kripto derdi. Meğer bunlar yer altında olup, sonradan patlayan demekmiş. ’95’te de Karadeniz’e gittik, Güler Hanım ile beraber. Olağan üstü bitki çeşitliliği. Hocam da anlatıyor durmadan. Hocam konuşuyor, bir ara baktım eşi Güler Hanım hayran dinliyor. Muzurluk ya! Gittim yanına “Güler Hanım ilk defa mı dinliyorsun?” dedim. “Faruk Bey bak çok güzel anlatıyor.” dedi. Hoca adım adım önce İstanbul daha sonra Uludağ florası ardından sayısızca Sapanca, Abant, Yedi Göller gezileri yaptı. Spil Dağı, Kaz Dağları, hep üstüne üstüne getirdi ve geriye efsanevi gezi anıları kaldı. Spil Dağı’nda bulunduğu bitkiler... Hocamız böyle ortalamanın altında gibi kalırdı ama en önde yürürdü. Herkesten canlı giderdi. ’85-90’larda başladığımız bu gezilerdeki jenerasyon da yavaş yavaş ağaçları, floranı öğrenmeye başladı. Bu da önemli katkı idi. Farklı izler kalmaya başladı. O yüzden hep efsanevi hoca lafını kullandık. Çünkü Faik hoca hem ağacı sevdirdi, ağacı sevdirenken doğayı sevdirdi. Hem doğayı daha anlamlı kıldı. Hem de sürdürülebilir bir gelişme ortamına nasıl sahip çıkacağımızın izlerini verdi. Gerçekten de sonra baktığımızda; bir dergi çıktı Atlas, yayın kurulunda baş kişi.

National Geographic Türkçe çıkmaya başladı, hocam baş köşede. Böyle önemli bir katkısı var. Benim anlattıklarım kültür gezisi açısından, gezi kültürü açısından hocamızın yeri idi. Şimdi yerini Necmi Aksoy ile doldurmaya çalışıyoruz ama müthiş bir birikimdi. Her gittiği yerde izi vardı çünkü. Orada şu ağacı dikmiş, burada bunu yapmış. Birisine Faik hoca diyorsun “A!” diye başlıyor. Gerçekten de gezi kültürüne çok büyük bir katkısı oldu hocamızın. Bizim en son etkinliğimiz aslında 9 Nisan’da “Karbon Ayak İzi Ormanı”nın üçüncüsünde 10.000 ağaç dikme günü idi. O alan “Prof. Dr. Faik Yaltırık Alanı” olarak hocamıza ayrılmıştı. Ben burada sözü bitiriyorum. Benden sonra Fahri Aral konuşacak. Fahri Aral hocanın asistanlık dönemindeki öğrencisi.”

“Orman mühendisi oldum ama meslekte çalışmadım hiç. Yayıncılık yaptım. Hapishanelere girdik çıktık. Bu hapishanelere girip, çıktığım zaman Faik hoca “Yahu, bak! Sana bir şey söyleyeyim. Önce şu okul bitir.” dedi. “Hocam onu da bitiririz.” diyordum ama 11 senede bitirdik okulu. 1964’te girdim 1975’te çıktım. Hiç unutmam tabii botanik; 2. sınıfta görülür, Necmi (Aksoy) bilir. O zaman Faik hoca asistandı. Doktorasını yeni yapmıştı. Kürsünün ağır toplarından tabii kürsünün başkanı Hayrettin (Kayacık) Bey vardı ama bir ağır top daha vardı. Burhan Bey ki Burhan Aytuğ ile çok iyi anlaşırdık biz. O bir klasik müzik meraklısıydı. Hep bana sorardı. Ben de o sıra yeni yeni dinliyorum. Ve siyah bir Buick arabası vardı. Rahmetli ölene kadar onu kullandı. Bir Amerikan arabası, 50 model mi, 55 model mi? Sözlüydü sınavlar. Önce Hayrettin Kayacık alır, ondan sonra Burhan Bey alır. En sonunda Faik Bey ile karşı karşıya kalırız ve masaları dolaşır. Ben en son Faik Bey’e geldim. “Sana bir şey soracağım. Sen şimdi cemiyet başkanı da oldun. Çalıştın mı?” dedi. “Hocam, bir şeyler biliyoruz.” dedim. “Dur sana kolay sorayım.” dedi. “Yapmayın hocam, çalıştım gerçekten.” dedim. Çünkü o sıra ben “Orman Fakültesi Talebe Cemiyeti Başkanı olmuştum ve bir siyasi kimlikle gelmiştik oraya. O güne kadar cemiyet seçimlerinde Faruk bilir gençlik; Karadenizliler, yok Kürtler... Cemiyet seçimleri bir yarış içinde geçerdi ki bizim fakülte de öyle idi. İlk defa benim başkan olduğum bir dönemde böyle devrimci bir grup kurduk. Faik hoca sordu bana “Nedir bu devrimcilik?”. “Hocam nasıl anlatacağım sana?” dedim ama çok hoş sohbetlerimiz oluyordu. Cemiyet başkanı olduğum zaman da benim yaptığım işleri çok takdir ederdi. Çünkü kitleden kopuk cemiyet başkanlığı yapmazdık. Öğrencilerin odun ihtiyaçlarını karşılardık, zati ihtiyaçlar derlerdi o zamanlar. Bursların peşinde koşardık. Teksir

yapardık. O zaman kitap yoktu. Ders notları vardı. O anlamda da Faik hoca beni her gördüğünde “Aferin, sen iyi işler yapıyorsun.” derdi. Öyle öğrencilik yılları geçti. 68-69, öğrencilikle çok işimiz kalmadı. 70’li yıllarda da iyice koştuk. Ben bir ve ikiyi atlardım. Üçten sonra malum ’71, 12 Mart... O anlamda Faik hocayı çok az göürdüm. Arada bir karşılaştık. Botanik kürsüsünde bir işimiz olurdu. “Ne o yine benden bir şey mi isteyeceksin?” derdi. “Hocam, Burhan Bey’le görüşmeye geldim.” diyordum çünkü Burhan Bey’le sohbetimiz daha farklıydı bu anlamda. Yaşar Kemal’i getirdik bir gün. Cemiyet başkanı iken. Tabii bir yandan da bir çekince de vardı. Okulda sağ görüşlü arkadaşlar da vardı “Acaba ne yaparlar?” diye. Hatta birileri “Ya bu komünisti niye getirdiniz buraya?” dedi. Derken Yaşar abi tabii çok güzel konuştu. O akşam Faik Bey de vardı. Burhan Bey en önde oturuyordu. Hayrettin Bey de en önde oturuyordu. Tabii Yaşar abinin yanında başka olay! O, bir başladı Toroslar’dan envaiçeşit ot, ondan sonra bir suyun hikâyesini, adını unuttum şimdi yukarıdan aşağı Toroslar’dan nasıl iniyor, diye anlattı. Sonra bitti konferans “Bu adamı niye getirdiniz?” diyen sağcı arkadaşlarımız geldiler “Hocam valla tebrik ederiz seni.” dediler. “Bak dinlediniz, aklınız yerine geldi.” denmeye başlandı. Tabii Faik Bey bunları dışardan izliyordu. Çok hoş bir şeydi. Okulla fazla ilişkim olmadı. Hapishaneye girdikten sonra çıktım. Gördü beni. Okulu bitiriyordum 75’te, geldi beni tebrik etti. “Peki ne yapacaksın?” dedi. “Hocam ben orman mühendisliği yapamam ama başka işlerle uğraşacağım.” dedim. “Sen yine bir şeyler yapacaksın.” dedi. Tarih Toplum Dergisi çıkarıyordum. Biraz Faik hocaya hava atmak için öğrenciyken “Hocam Aznavur diye bir adam var İstanbul’un bitki florasını yazmış.” dediğimde “Ya onlar aşıldı, oğlum! Şimdi neler var!” dedi. Aznavur da tabii 1800’lerin sonunda yazmış galiba ama ben hani bilgiç olduğumu göstermek için söyledim. Yıllar sonra Faruk bu kültür gezileri başlayınca bitki florası ile ilgili aklımda bir şeyler kalmamış. “Faik hoca var. Başka kimse olmaz. Mutlaka.” dedim. Sonra aradım evden. Bizim Melih Bey vardı. Melih Boydak’tan almıştım telefonunu. “Yahu nerden çıktın?” dedi. “Hocam Faruk Pekin var. Fest Turizm. Seni arayacak.” diye konuştuk. Ondan sonra iş başladı. Faruk anlattı zaten. Ama başka bir şey söyleyeceğim. Çok önemli. Ben 1974’te hapishaneden çıktım. Basınköy’de bir ev tuttuk. 75-76’ya kadar orada oturduk. Yaşar Kemallerin evi de bizim tam karşımızda idi. Tilda. İlk eşi. Kitapları İngilizce’ye çeviriyor. Tabii mükemmel bir İngilizce. Fakat arada bir beni arıyor. “Fahri bu ot ne demek?” diye soruyor. “Ne bileyim Tilda ya!” diye cevap veriyorum. En sonunda “Peki, ne yapacağım ben?” dedi. “Ben sana bir telefon numarası vereceğim. Ben konuşacağım hocayla. Sen başın sıkıştığı zaman ararsın.” dedim. Ve o iş başladı. Artık kaç sene sürdü bilmiyorum. Bütün o Yaşar abinin kitaplarında geçen Çukurova’daki bitkilerin Latinceleri v.s.’lerini hocayla yaptı. Sonra Tilda bana dedi ki “O olmasaydı, ben bunları çeviremezdim.” Ve şu anda İngilizce metinlerde onların karşılığını kesinlikle Faik Bey bulmuştur, söylemiştir derim. O bakımdan gerçekten çok önemli, çok büyük bir insandı. Kendisini sevgiyle, saygıyla anıyorum.”

Adının Geçtiği Yazılardan Bazıları:

A. hippocastanum L. Beyaz Çiçekli At Kestanesi : 20-30 m boylarında, yuvarlak taç formulu görkemli bir ağaçtır. 5-7 yaprakçıktan oluşan yaprak kenarları çift sıralı dişlidir. Mayıs aylarında açan ve dik duran çiçekleri beyaz renkli olup, diplerinde kırmızı ya da sarımsı lekeler bulunur. Prof.Dr Faik Yaltrık’ın verdiği bilgilere göre At kestaneleri Avrupa Kentlerinden önce İstanbul bahçelerinde boy göstermiştir. Avusturya-Macaristan İmparatorluğunun büyükelçisi Ghislainde Busbecq 1576’da İstanbul’da Kanuni Sultan Süleyman’ı Topkapı’daki sarayında ziyaret ettiğinde, at kestanelerini görmüş ülkesine dönerken lale soğanları ile birlikte bu ağaç türünün tohumlarını da Viyana’ya götürmüştür. Çok eskiden beri Bursa ve Edirne kentlerimizde park ve yollara dikilmiş bulunan, Cumhuriyetin kuruluş yıllarında Ankara caddelerini süsleyen bu ağaç türü çok önceleri İstanbul’da görülmüştür. Sarayın hassa bahçelerinde çalıştırılan Arnavut bahçıvanlar bu türü, doğal yetiştirdiği Arnavutluk’un dağlık bölgesinden getirmiş olabilirler.”

Anadolu Kültüründe Ağaçlar “P. usbekistanica subsp. usbekistanica’nın gövdesi beyaz ve silindirik olduğundan çoğu ormancı bu ağacı akgelinlere benzetir. Faik Yaltırık, bu kavak çeşidinin Anadolu’ya ve buradan Balkanlara, doğan çocuklar için kavak dikme geleneği olan Türk boyları tarafından Orta Asya’dan getirildiğini öne sürer. Kentlere göçüp henüz kentlileşmemiş yurttaşlarımızın gecekondularının bahçelerine diktiği kavaklar da bu çeşittendir. (1) Özbek kavağının Türklerle birlikte Anadolu’ya taşınması, kültürel gerekçelerin ağacın yayılmasına katkısını göstermesi açısından ilgi çekicidir.” Hasan Torlak

Yaltırık’a göre, erguvan Akdeniz kökenli bir ağaçtır. Naziktir. Soğuk rüzgârları sevmez. Üşür, zarar görür. Erguvan’ın İngilizce adı "Judas tree" yani "Yahuda ağacı"dır. Bu nedenle anavatanının İsrail olduğu öne sürülür. Kim ne derse desin, erguvan benim için İstanbulludur ve en çok da bu kente yakışır." Mehmet Yaşın, Hürriyet

“Erguvan (*Cercis siliquastrum*) yaprak döken, küçük ağaçlar sınıfından bir bitkidir. Çiçekleri 1,5-2 cm uzunluğunda kendi ismiyle anılan özel bir renktedir, zaten “erguvan” Farsça bir renk ismidir. İstanbullular için erguvan demek İstanbul Boğazı ve tez geçen bahar demektir. Nisan sonu ile Mayıs başında yalnızca birkaç hafta gibi kısa bir süre için mor-pembe karışımı kendine özgü bir renkte çiçekleri açar, baharın müjdecisi kabul edilir. Prof. Dr. Faik Yaltırık bu ağaç hakkında bakın neler söyler: "Boğaziçi’nin süs ağacı erguvan, baharın geldiğini müjdelemek için sabırsızdır. Daha yapraklanmadan son derece cömertçe çiçek tohumlarını açar... Erguvan, güzelliğinden habersiz, kor dudaklı bir köy güzeli gibidir ve onun kadar da kanaatkardır". İngilizce’de erguvana “Judas Tree” denir, Hristiyan inancına göre İsa’ya ihanet eden Havari Yahuda kendini bu ağaca asmıştır. Söylenceye göre bu olaydan sonra önceleri beyaz olan erguvanın çiçekleri utançtan şimdiki orijinal rengine dönmüştür. Hristiyanlığın ve Bizans’ın önemli simgelerindedir. Erguvan İmparatorluğun resmî rengiydi. Bizans hükümdarlarının kıyafetlerinde kullanılan bir renktir. İmparator dışında hiç kimse erguvan renkli pelerin giymezdi. İmparatorlar Erguvan Sarayı’nın Erguvan Odası’nda doğardı. Erguvan ilginç bir şekilde tıpta hiç kullanılmamaktadır, kayıtlarda erguvanın şifa verici yönü olduğuna dair hiçbir bilgi yoktur. Buna karşılık edebiyatta çok sık karşımıza çıkar. “Erguvan Ağacı”, Cronin’in (1896-1981) en ünlü romanlarından birisidir. Romanın sonunda, gün ağarırken, bahçedeki erguvan ağacında Yahuda gibi kendini asmış bir kişinin silüetini görürüz. Cronin’in tıp doktorudur, Birinci Dünya Savaşı’nda cerrah olarak görev yapmış, sağlık nedenleriyle mesleği bıraktıca yazarlığa başlamıştır.” <https://argoscelik.blogspot.com/2013/04/erguvan.html>

“Ormanın 16. yüzyılda kazandığı koruma statüsü, tarihimizde pek az yere nasip olan bir şansla Cumhuriyet dönemine kadar devam eder. Hatta, 1894 yılında çıkarılan bir “irade-i seniye” ile ormana ismini veren “Belgrad Köyü” yarattığı çevre kirliliği yüzünden kaldırılır ve her ne sebeple olursa olsun ağaç kesimi yasaklanır. Belgrad Ormanı’nı bir mesire yeri olarak ilk kullanmaya başlayanlar ise özellikle Fransız ve Ermeniler’in başını çektiği azınlıklardır. Yaz sıcaklarının bastırıp Beyoğlu’nun (Pera) bulaşıcı hastalıklarla cebelleşmeye başladığı dönemde, elçiliklere bağlı birçok yabancı, Karadeniz rüzgarlarına açık, bu bol ağaçlıklı sayfiyeye akın eder. Yaşayan en büyük botanikçilerimizden Faik Yaltırık, İstanbul Ansiklopedisi’nde, zamanın İstanbul’unda Türkler için Kağıthane ne ise, Belgrad köyünün de yabancılar için aynı şey olduğunu söyler. İstanbul’un sayfiye defterinde Kağıthane sayfaları çoktan tükendi. Ulaşım vasıtaları gelişti, yollar güzelleşti. Geçmişin tüm piyade ve süvarileri motorize birlik haline gelince çıkartmalar Belgrad Ormanı’na yapılmaya başlandı. 1956 yılında Neşet suyu ve bentler mıntıkasında kurulmaya başlanan piknik alanlarının sayısı bugün yediye ulaşmış durumda. Dörtte üçü meşelik. Hafta sonu misafirlerine ev sahipliği yapan fedakâr orman eşrafından da bahsetmek lazım elbette. Yine Faik Yaltırık hocadan edindiğimiz bilgilere göre, Belgrad Ormanı, kışın yaprak döken çok sayıda ağaç ve bitki türünün

oluşturduğu “yapraklı” adı verilen bir orman t¼r¼. Mevcut ağağlar arasında sayı olarak ilk sırayı toplum pop¼lasyonun d¼rtte ¼c¼n¼ oluşturan meşeler alıyor. Sapsız meşe, Macar meşesi ve saplı meşe olmak ¼zere toplam ¼c¼ çeşit meşe var. Meşelerden sonra en ¼ok bulunan ¼c¼ ağağ t¼r¼, doğu kayını, adi g¼rgen ve Anadolu keştanesi. Ormanda tam 71 çeşit kuş ve 18 memeli hayvan t¼r¼ yaşıyor. Avlanma yasağının getirdiği koruyucu ¼nlemler sayesinde yaban hayatı olduk¼a zengin kalabilmiş. Rekreasyon alanlarının biraz dışına ¼ıkıp kulağınızı ormanın sesine vermeniz belki de hi¼ fark etmediğiniz bir¼ok sesi size ulaştıracaktır. ¼alıların i¼inden yavař¼a s¼z¼l¼rken kuru bir dala basarak kendini ele veren bir gelincik; can havliyle sıçrayan kurbağanın peşinden aynı hızla ilerleyen, hatta ayaklarınızın ucundan ge¼erken sizi bile umursamayan yılan; تنها yerlerde ve ¼zellikle ge¼ saatlerde dolaşan tilki ya da kurtlar; g¼zden uzak ¼¼pl¼klere burnunu sokan yaban domuzları; ormanın i¼ b¼lgelerinde koşan bir¼ok arkadaşımızın uzaktan g¼rd¼klerini s¼ylediđi geyikler... Kısacası hi¼ de azımsanamayacak bir çeşitlilik. Sağlıklı yaşam parkuru, mangal dumanlarının t¼tt¼đ¼, insanların serin ve lezzetli suyu i¼in beyaz plastik bidonlarıyla ¼eřme başında uzun kuyruklu oluşturduğu Neşet Suyu'ndan başlıyor. B¼y¼k Bent'in etrafında dolanarak devam eden bu parkur 6.5 kilometre sonra yine aynı yerde sona eriyor. Parkurda toplam 17 egzersiz programını yine bu istasyonlarda bulmak m¼mk¼n. Ancak ¼yle sanıyorum ki, uygun egzersizi se¼mek kadar, doğu spor arkadaşlarını da se¼mek gerekiyor. Aylar sonra ormana gidip damarlarında akan kana g¼venerek arkadaşlarına uyan ve 18 kilometre koşan bu satırların yazarı, zedelenen sol ayak tandonu nedeniyle şu anda evde oturuyor.“ İstanbul B¼y¼křehir Belediyesi İnternet Sitesi

Babamın anısına saygı ile,
Rengig¼l Ural, 24.9.2020